

Este de două ori în septembra: **Joi** și **Duminică**; era cându-vă pretinde importantă a materiei lor, va fi de trei sau de patru ori în septembra.

Pretiul de prenumeratiune,
pentru Austria:

pe anu întregu	8 fl. v. a.
" diumetate de anu	4 fl. v. a.
" patriu	2 fl. v. a.
Pentru România și strainetate:	
pe anu întregu	12 fl. v. a.
" diumetate de anu	6 fl. v. a.

ALBINA.

Pesta, in 17 aug. n. 1872.

Are némtiul unu proverb, care dice: „de te-a ajunsu nenorocul, să ceci că nu va lipsi batjocur'a!“

Cassete publice ale domnilor stepanitori magiari — sunt gole; poporul nu mai are, de unde să le implice: deci unii dd. ministri său ministeriali, împreună cu d. Lónyay, au portunită a colindă prin tieri și preste mări, pe la bancă și pre la sensali — pentru unu imprumutu, unii dicu de 100 milioane.

Dar vinu fratii de cruce, nemtii de peste Laita, și mi ti-i ieu la bataia de jocu pre ilustrii domai magiari! Ceea-ce acești nemti ai naibei dicu fratilor loru dualisti, în pucine cu vîntu suna cam asiă:

„Ce, domnilor magiari, pré intielepti! Voi credeti că, deoarece Franciei, ieri trantite la pamentu si tavalite in sange, Europa — la cerea de trei miliarde, i-a imbiatu patru-deci si patru de miliarde, nu pote lipsi, ca vă, cari de cinci ani dominati si splotati monarchia austriaca, să vi dea celu pucinu 100 — de miliarde, său măcar numai de milioane!“

„Ha, ha, ha! — Dar unde veti găsi pre nebunii aceia de creditori cari să vi deea — a suța, a măia parte, — nu cu 6, 7, ci cu 9—10 la sută! — Chei administratiunea văstra e — nemorală, e miserabilă, e ruinătoră — nu edificatioră de tiéra, instrainătoră, nu cascigatioră de poporă!“

Astfeliu suna astădi judecată chiar a tovarăsilor domnilor nostri, si — acești-a inca nici astădi nu-si vinu in ori!

Si — totusi noi credem, că trebuie să vine timpulu, și că — acelă nu mai poate fi departe candu dd. nostri, destepatati din visul loru de evenimente, vor injură si condamnă in facia lumiei — pre toti aceia ce astădi oblu ii spriginescu, si spriginindu-ii, ii impingu pre calea ce duce la perire; si mai nainte insa — ne temem că va veni timpulu, candu Oltenii si Besanii, si popii si protopopii nostri ce li s-au ingagiati cu atâtă fură, — intocmai că si unii mari Bachisti la 1860/1, cei dantai vor să redice capulu si să se laude in gură mare, si să cera a fi remunerati, pentru că — ei mai vertosu au contribuit a compromite si a ruină totalminte aceasta clica aristocratică ingamfata si nesuferita!

Să tienem bine minte. —

Despre program' a de impacatiune si de infratiere a lui Lónyay, despre carea avuram si noi ocazie a vorbi in nr. precedinti, „Osten“ din Viena scrie o critica — chiar nimicitoria, arestandu in fine acea programa de o cursa, o amesișă. „Osten“ dice de introducere: „Unu diuariu ce apare in Pesta, cu numele „Patria“, — „lucus a non lucendo“, (adecă Patria foră de patria,) care s-a intemeiatu — nu scimă pentru cine, — căci romanii nu vor a o celi, ér altii nu o pricepu, — cunoscă dejă program' a, după care guvernulungurescu vrăsă pactedie cu romanii transitvani!“ — Reproduce apoi punctele acelei programe si le spieia si comentădă după adeveratulu loru intilelesu, carele nu este calificat, de cău de a pacalii pre romani — din veri-care punctu de vedere! —

In „Wanderer“ de alalta-ieri ceteru: „dóra veti sci, că aici la noi, guvernul sustine o făia, alu carei unicu scopu este, a versă insulte a supr'a barbatilor, nesuferiti guvernului. Cuprinsulu acestei foi este unu siru n'entreruptu de cele mai ordinari inventive personali, pana si relatiunile familiari se folosescu in celu mai gretiosu si prostu modu. Pentru acăta guvernul platescă mii din fondulu dispositiunulu, dar prin acăta totu numai guvernul se compromite si-si compromite autoritatea sa; căci pana si partisani de ai sei se intorc eu ingrozire de catra acăta făia a prostitutiunei. — De la tiéra, unde acăta făia se tramite in

daru, ea se retramite cu indignatiune; totu se cumpera vr'o diece exemplaria de catra națiunali, pentru ca să văda, că — „ce scrie re negatul!“ —

Cetitorii nostri vor crede, că acestea eseriu din Pesta, despre „tufarit'a“ nostra; — nici de cău. Ele se seriu din Brünn, capitala Moravie, despre o sora a tufaritiei noastre, pe carea, de buna séma la recomandarea lui Andrassy, va fi introdus' o acolo guvernui cislaitanu, spre asemenea frumosu scopu, a dea pentru d'a lumină si ferici pre cehill Moravie!

Intr'adeveru, dd. unguri stepanitori sunt omeni cu multu curagiu. Seclului luminei, minte omeneschi au declarat resbelu! si — ei tien că vor să invingă!! Cum nu, cu atletica Besanii pop'a Alexa!!! —

In fainos'a afacere „Levay-Lónyay-Kékopoly“, adeca in privint'a dilapidatorilor de milioane, bani ai tierei, — foile guvernament peste nöpte s'au admonitu si pocaitu, si — c'es după o comanda, se grabescu a aperă pre guvernou! Lucrul ié directiunea său splicatiunii că: — guvernul este onorabile, dar a fost, a potutu să fie insielatu!

Si noi dicem: „a fost, a potutu să fie, ba a trebuitu să fie insielatu; pentru că — din adinsu a cautat pre omenei blastemati, coticari si aventurari. Ei, dar nu este acăta o reconoscere a culpei, a nemoralei, a necapacitatei sale; nu este acăta destula marturisire pentru d'a condamnatu si alungatul de la potere!!! —

Diet'a Croaciei si Slavoniei in Zagrabia continua a se ocupă de bugetu, firesc deslegandu si alte cestiuni curinti si de urgiuntia. Guvernul magiaru si are necesulu seu cu acela dieta, — iei ea — iori cău se acordă poliților din Buda-Pesta, totu este si se dovedescse strinsu națiunale. Dlu c. Lónyay, cum se suna, s'a pusu in persóna in miscare, pentru d'a incercă in Zagrabia capacitatea serbo-crotilor, să se lasa de ultra-națiunalismulu loru si să se plece magiarismului! Vom vedé, déca i va succede. — Intr'aceea partit'a națiunale croata, acum stepan'a situatiunei in Croatia, a decretat o mesura intr'adeveru liberală si laudabile, a stersu adeca din bugetu rubrica fondului dispuștiunulu, o rubrica cea mai blasphemata sub sōre, carea nu s'a folositu, de cău d'a renunțatul si tradarea! —

Dupa dispusetiunile mai nalte, pe teritoriu confiniului militare banaticu de pana acuma, justiti'a va fi administrata in prim'a instanta de trei tribunale, unulu in Caransebesiu, altulu in Biserica-alba, alu treilea in Panciova, — si de 14 judecături cercuiale, precum, in părțile ce se tienu de Caransebesiu: unulu in Caransebesiu, altulu in Teregova, alu treilea in Bosoviciu, si alu patrulea in Orsiova; in părțile Bisericei-albe: unulu in Biserica-alba, altulu in Carlsdorf, si alu treilea in Cuvinu; in părțile Panciovei: unulu in Panciova, altulu in Perlasu, alu treilea in Titelu, alu patrulea in Antalfalva, alu cincilea in Glogoniu, alu siesselela in Alibunariu, si alu sieptelea in Josefsdorf. —

Santieni'a bisericei noastre — violata!
Autonomia — calcata in piciora!

Biseric'a nostra — nu negămu, se poate dice o institutiune politica, adeca pentru scopuri politice, in sensulu politicei stepanitorilor dusmani si tirani ai lumiei; — se poate dice, nu negămu; căci trecutulu atătu, cău si presintele n-o arăta pré desu, pré pe semtite — de atare. In data insa ce am admite in principiu, că ea, biseric'a nostra, ar fi astfeliu de institutiune, pentru atari scopuri, in data o desbracămude de caracterulu ei celu suntu, de gloriol'a sublimitatei ei, si ea ni se arăta in vestmentulu de — famula degradata a poterei lumesci, si chiamarea ei devine ordinaria, ca a unei machine de statu,

machine a ómenilor ce — perondandu-se la potere, se intrecu intru a degradădăumanitatea si-a bate jocu de totu ce se săntu si sublimu!

Idee ce astădi potericii lumei numi cu cultura si perfectiune său civilisatiune după cum acăta ni se presenta pe a diu'a naintea ochilor, e o indobitoare răzvata, o maiestriosa falsificare a principalor de adeveru, — si — acestor spurcescii biseric'a ca institu-

ție scăvătoria miserabile. ar si — tocmai contrarie bue să fie.

Căta este biseric'a cea schină poporulu romanu; — biserica nostra, pentru a emancipare s'au lupu.

Na parintii si mosi

en carea si noi

si pictare ne-am lupu

mu, si am sacrificat si

sacrificam multe ustenele, si

multe lipse si ncasuri, de la

si răsuflare de la ai nostri!

Autonomia bisericei noastre, care

mai ace infatuita si cea adeveru

in sentimentul angelice si ca

si careartata chiar si

de statu, — ea eschi

zintatiunea ei, ori

rectum noi

ne ferimus de la

si de statu nici

Neoplanta, în fruntea sa, publică o epistolă confidentială — de cortesie, a dñi Dr. Pauler, ministru regiu unguresc de culte și instrucțiune, epistola adresată de a dreptulu catra unu preotu serbu, cu scopul de a-lu amagi și căscigă la alegările pentru congresu — in contra partiei naționale!

Ce va să dica acesta?! Cred că domnii concerninti că — tota lumea, pana la cea din urma ființă omenescă, e órba seu miserabile și degenerata, (asă clică loru) ! Pana la atâtă se degrada ei insisi preșine, acești sumeti domni magiari! —

Ei bine, atle dumealorū, că — déca noi in préfericăt'ia Ungaria de astazi am avé legi și tribunale, asecuratōrie de dreptulu publicu si privatu alu cetățenilor, precum nu avemu, noi numai de cătu, fora tota indoiel'ă ii-am trage la judecata pentru acele frivole atacuri si violari de autonomia nostra bisericăescă!

Déca noi, cu cea mai scrupulosă atenție ne ferim, d'a decretă — in congrese, sinode si consistoria, a supr'a archiereilor nostri vr'o instructiune politica, d'a li cere buna óra intrenirea loru la clerus pentru scopurile noastre politice: cum supremii comiti si barbatii regimului pot sè aiba cutesarea, d'a influență, d'a face presiune politica a supr'a acelora-si archierei ai nostri, cari de felii nu stau, nu potu sè stee sub comand'a său disciplin'a loru?!

Dar noi vom lasă pre dd. politici, să remana — ce sunt, pana candu va sosi timpulu, să-si iee resplata; nu vom permite insa — o data cu capulu — archiereilor nostri, să se faca uneltele politice ale domnilorū si să ni compromita si derime autonomia si moral'a, să ni sparga seu periclitatie biserică!

Noi — cerem, si trebuie să scim: cum parintele episcopu Popasu, la întrenire necompetinte politica — a potutu revocă mesur'a luata pentru Russova? cum densulu se va justifică pentru urmări? dar mai pre susu de tōte: cum prezant'a sa a potutu urmă si sistă esențiala cunoscutea contraria contra preotului Alessandroviciu din Sasca? ! — Trebus să aflam: cum acestea tōte se vor motivă in actele Consistoriului din Caransebesiu?? — Russova

De căte-va luni înceci, o multime de totu feliul de interbeliuni ni s'au transisă spre publicare la adres'a ven. scaunu episcopal din Caransebesiu, in afaceri bisericescă, scolari si financiali: tōte insa le-am pus la o parte, fiind că tōte se referau la cestiuni interne si nu tocmai pressanti; dara influențarea si compromiterea bisericei si autonomiei noastre din afara, din partea politica, abusările protestei guverniali de archiereii nostri; profanarea celei mai sante institutiuni ce avemu pre acesta lume, — nu vom suferi — cu nici unu pretiu, nici o data.

Acesta să se scia si să se tienă minte!

— *pe scrisoare: Pestă, in 2/14 aug. 1872.*

Domne Dumnedieule, minunate mai sunt mintile ómenilor si incidentile si retacirile acelor'a!

Stabilitul publicu — conosce foradele-gile, abusurile, escesele, si mai cătă tōte, totu feliul de uneltiri ale domnilorū, incențate si practicate cu ocasiunea alegerilor pentru dieta; le conosce astazi dejă lumea întrăga, nici că se mai gasesce omu seriosu si onorabile, ca să le nege; numai inca a le scosă se nisuesc unii si altii, splicandu-li in totu feliul, multu-pucinu cu succesu, — indemnul si motivele.

Indemnul si motivele — da, este lucru de interesu, seu celu pucinu de curiositate — a le conosce.

Noi am disu: Este egoismulu foră satiu alu domnilorū magiari, insocitu cu turb'a asia-tica, d'a-si supune tōte, d'a predomini si d'a nighită tōte!

Noi, dupa istoria si experientia, numai intru acestu egoismu si despotismu magiaru absolutu, aflam si recunoscemua acea potere, formatoria si sustinetoria de statu, de care atâtă se laudă si se mandrescu domnii magiari.

Dñii de la potere si cu diaristii loru bine platiti — dicu: „Nu e asid; ci — ori care partita, in lupta parlamentaria, se folosesce de asemenea medilōce pentru invingere, ér déca este la potere, pentru sustinerea sa!

Opozitioanea magiara respunde: abusurile de potere, influențele oficiale violente, sunt violări de lege brute, sunt atacuri — nu numai nemorală, ci și criminală in contra societății si ordinei publice; ca atări — nici o data permisibili si scusabili; pentru că ele degrada legea, derima autoritatea, si astfelui surpu statulu! — Pe langa acesta, atări medilōce, acele abusuri si escese oficiale, nici nu sunt posibile ambelor părți, ci numai celei de la potere, si — déca opozitioanea, conformu indreptatirei sale naturale, ar voî sè intre in lupta contra acelora — cu asemenea arme, cu arme de asemenea natura, — revoluționa, resbelulu civilu ar fi gat'a! Si de aceea, atări abusuri si escese — nu potu sè fiă destrul de aspru condamnat si pedepsite, in capii guvernului si in organele peccătoase ale lui!

Credem, că acestu argumentu atâtă este de chiaru si plausibilu, in cătu elu afirmatu naintea scaunelor de jurati — in Dieta seu afora de dieta, si specialu naintea tronului, si aplicatu a supr'a doveditelor si constatatelor astfelui de abusuri si escese oficiale brutalu, nemintitul trebue sè tragă după sine — nu nupai nimicirea alegerilor, dar chiar si demisia area ministeriului!

Unu tronu, ce tiene la autoritate, unu monarhu cu conscientia de maiestatea sa, unu juriu cu semtiu de onore, nu pote toleră escese, frivolități oficiale si guverniali in contra legii si moralei publice; căci a toleră atări, ar fi a se nemici pre sine, nimicindu-si bas'a si titlulu, adeca necesitatea si dreptulu — de existintia!

Si — din aceste positive consideratiuni, pentru aceste firme motive, noi indemnarămu si provocămu si astă data pre alegerioru nostri cei atăti de cumplită vătămati in dreptulu luncu, să dede proteste si plansori — atătu catra dieta, cătu si catra Domnitoru.

Dar acestea tōte — le-am mai spus si le-am mai auditu, nou insa si originalu este, ce ni serie si descopere unu d. corespondinte alu nostru din Viena, despre natur'a aceloru abusuri si foradelegi de la alegeri, specialu despre motivulu loru!

Am dico: „Audi lume si te ingrozesce!“ — déca unu momentu am potu sè dăma crea-diamentu — faimeloru pre cari se basădă desupr'a corespondintelui nostru. — Unu luanu notiția de acele faime, cau'a este — portarea de p'n acuma a guvernului nostru, carea nemita nu eschide, nici o presupunere n'a face imposibile, si care prin urmare ni admite ori-ce spicăre a motivelor sale!

Sciutu este, că — pre candu MSa Domnitoru, in timpulu ce se pregăteau alegerile, calatoră prin pările de la Tisza ale tieri, in societatea contele Lónyay si cu unu cortegiu strălucit, opozitioanea strigă si scriea, cumca dlu Lónyay, profitandu-d'o calamitate mare a tieri, pôrta pre MSa de cortosiu pentru intarirea popularitatii si poterei sale, — o politica misericordă, directa si indirecta, pentru politica si guvernului dñi. Lónyay, se denumescă pre carele ei vor voi.

Tetu de o data domnii ministri ai nostri, au inceputu de a dreptulu si prin tōte organele loru politice, a agită — cu totu feliul de medilōce pentru alegerea la congresu a celoru mai reactiunari, mai nenatiunali fii ai natiunii serbești!

In facia acestor'a, partit'a natiunale a tie-

nutu in Neoplanta o adunare generală si a decisu: „a nu intră in actulu de alegeră, pana nu se va sanctiună statutulu congresului, si pre-

temeiulu acestuia alegeră nu va fi liberă!“

Intra coritei se dice că totusi s'ar si fa-

cetu intelegerea ca, in casu de reesire la ale-

geri in totalitate a candidatilor natiunali, ale-

geră se se essecute, pre langa protestu contra

nesureloru guvernului.

Cu acesta programma natiunale, partit'a Mileticiu-Suboticu a pasit la urna, si rezulatul — precum am atinsu si in nrulu prece-

lante — e, că dintre 75 deputati, 72 au reesit-

natiunali si se supune, că si restul de 3 se vor

conformă imposantei majorități, pentru ca să nu

devina natiunii obiectu de odiu si de blesteme-

niversali.

Astfelui stau astazi trebile congresului

electoral, si acum se nasce intrebarea, că —

— care se urme?

Comea candidatii seu protegatii regi-nului nu potu avé sperantia d'a cascigă macar

âte 2-3 voturi, este invederatu. Va să dico,

in acesta tendintia a sa ministeriulu magiaru,

si a nome dñi. Lónyay a suferit unu fiasco,

— bataia rusină, de care nici cei trei mari

corespondintele noștri ni serie, că —

— guvernulu dñi Lónyay, a trebutu ne aperat-

să facă volniciele si corruptiunile ce a facutu —

fora tota rezerva si crutiarea; pentru că — cu

ori-ce pretiu trebui să invingă la alegeri, căci și subjugata, déca ea are pricepera si respectu

— numai prin invingere poate să legitimeze le interesele sale si asculta de conducerii sei

naintea Imperatului calator'a acestuia prin

— imperati ce au să se intelnește la Berlinu, si

— care dispun de 4.000,000 de baionete si de

— 30,000 de tunuri, nu-lu potu mantui!

Eca, ce pote face o mica natiune, chiar

— numai prin invingere poate să legitimeze le interesele sale si asculta de conducerii sei

— Cea, ceea ce noi de am predicam popo-

— ului nostru, natiunii noștre, candu aretamă că,

— fiind că se lucră de disciplina, ne-am scrisu a dă

— ascultare in publicu — unor astfelui de plansori, ci

— unde nu s'a impartu de lipsa, am cantat a sjntă

— pre alta calcu. Cele ce ni se descoreaza asta data, esu afară

— din cercula disciplinei, si datele positive ce ni se insira,

— reclama lamurire publica. Aci a refusat publicarea, astă

— credem că ar fi a se face partasii sustinutori reului.

Noi — de altminterea, si aci pronunciame pe facia, că

— abusuri ca cele indegetate — numai sub stevaniri, ce

— nu pun temeni pre ordinea morale — potu avé locu.

— Regis ad exemplum! Fisece, aci nu e de a se intele-

— ge persoană monarchului, sacra si nerăspunzabilă.

Repetim, că dupa tōte cele nedumerite, cito am vedutu de la ministeriulu magiaru, totu nu potem să supunem atăta frivolitate, ată impisate, unu jocu atătu de terorari cu sacra, cu neviolabil'a persoană si vedia a monarchului! — insa, pre cătu de greu ni se moare a crede, a supune acesta, pre atătu de ușor nu s'ar spică — d'alta parte, prin astfel de motivu — portarea oea neclificabile a domnilor la alegerile trecute, a nume la cele mi antaiu esecute, si desclinitu la cele din Banat!

Ar fi acesta descoperire — o cheia urita, o heia sacrilega, dar o cheia cea mai usioru esclatōrie a foradelegilor atătu de brutalu.

Timpulu ni va areta — sperămu, intră cău descoperirea este basata pre adeveru seu esa din capulu vre unui inamicu istetiu alu domnilor la alegerile trecute, a nume la cele mi antaiu esecute, si desclinitu la cele din Banat!

Ar fi acesta descoperire — o cheia urita, o heia sacrilega, dar o cheia cea mai usioru esclatōrie a foradelegilor atătu de brutalu.

Dar mergem mai de parte.

Să punem că partit'a natiunale serbescă si-ar concentră tōte voturile intr'o persoană, in oppulu Stoicoviciu: atunci fiascul dloru magiaru, bataia si rusinea loru, este și mai mare, si ei ar fi constrinsi a recunoscere a alegere, in contra careia din tōte poterile, cu tōte medilōcele au lucratu! — Să e, pe temeiul unui precedente — èr din secolul trecutu, din timpulu celui mai negru absolutismu, ar poté să refuse intarirea alegerei unanim; insa prin acesta ei nu ar scăpa de reu, ci inea ar marf reulu.

In facia lumei, ei s'ar areta in conflictu cu intrăga natiunea serbescă; in facia lumei ei s'ar dovedi inamici si desconsideratori ai opinionei publice, despoti si tirani; in facia lumei ei ar face natiunei serbesci unu afrontu de mōrtă, carele n'ar fi iertata in veci!

Eca a duou'a si a trei'a alternativa si perspectiva fatală — dupa brutal'a si nemoral'a politica a guvernului magiaru, — a duou'a si a trei'a dovedea, că acestu guvern nu se pricepe, de cătu a vătăma de mōrtă si-a intrainat pe popora, si astfelui a derimat viitorul tieri!

Mai este o patr'a posibilitate, că adeca congresulu se va disolve foră rezultatul si — provizoriulu de pana acuma, se va continua — ca pana acuma, seu cu mai multa, mai directa influențare si forțare din partea domnilor la la potere.

Ei bine: pana candu, si spre ce — bunu scopu? — Inimile serbilor nu se vor casca, ci intrainat si revoltă totu mai multu si — cau'a loru romane o buba deschisa in corpulu nostru de statu! si — vin'a totu romane a supr'a guvernului si do facio guvernulu totu nu scapa — nici in presinte, nici in viitoru!!

— Dar inca la unu casu de neuromocare a tieri, a monarhieei — cum s'ar poté resbună acesta politica nebuna, capriciosa, tirana!!! —

Wanderer din Viena, vorbindu despre acestași cestiune, pronuncia urmatorulu Verdictu:

Dlui c. Lónyay, ori cum, nu-i romane altă decătu, a se acomodă necesității, a implini — „de nevoie bucurosu“ conditiunea „sine qua non“ a natiunilor, a supune sanctiunii mai năște statutulu congresului; ér palm'a morale, pre care — nu i-a dat'o opoziție, ci i-a dat'o ómenii sei, si-a dat'o elu insusi, s'o bagă in pusunari si să taca!“

Si noi credem, că — unicul modu, de a esi din acestu rusinosu impasu, nu foră rusine, dar cu rusine si perdere mai pucina, ar fi — capitularea, cast in Boza di Cattaro, si precum despotii cei cu minto in cele estreme — pururi s'au deditu a face, — s'au deditu a face — in casuri de absoluta nevoie!

Déca dñi Lónyay n'ar capitulă naintea Crivoscianilor din Neoplanta, atunci — dupa noi, nu i-ar remană, de cătu a capitulă naintea tieri, naintea monarchului, naintea opiniei publice — a se retrage de la potere cu totu cu ministeriulu seu si cu clic'a sa!

Avere si asia, cum dico lumea, si-a facutu destulă; apoi — ér lumea crede, că acesta si-a fostu scopulu principale!

De altminterea — văda ei. —

Cera despre societatea de lectura a junimii gimnastice din Beiușiu.)*

Beiușiu, in 10 aug. 1872.

Cred, onorate domnule Redactore, că nu va fi super

de interesu, a face cunoscutu on. pub. caus'a rectius ran'a, de care suferă societatea de lectura și jumile studișo de aici, de cătă va anunciată, — sperandu că prin acăstă voiu face servitul bunu atâtă societatei, cătă sì on. publicu, carele adeseori a contribuitu cu denariul seu spre inflorirea ei, si peste totu pre multu s'a interesat de ea.

Cei ce au urmarit cu atenție pasii societatei, vor fi observați de securu, cumca nu-si are cursulu liberu naturalu, si trebuie să fia cunoscute cauza, pontru care stagnedia, ca să nu dicem — regresédia! Multi din cei ce nu cunosc acea cauza, 'si vor spică döra lucrului, cumca in tenerime s'a stinsu focul progresului si alu naționalismului, si că-i lipsescori ce insuflețire spirituale.

Ca onor. publicu romanu să nu fia nevoită a crede ceva asemenea, ceva atâtă nefavorabil si neplacutu despre tenerimea studișo si s'o condamne foră vina, voiu a descrie caus'a cea adeverata, său după cum am disu mai susu, ran'a, bub'a cea rea, de care suferă acea societate, pe care ea membru alu ei am avutu ocasiune d'a o studiă, si care, precum de comunu, asiā si aici, vine de la capi, *principalamente de la dlu conducatoriu Teodoro Rosiu*.

De la pasirea acestui domnii ca conduceatoriu alu societatei, desi incidentalmente s'a imparatu că societatea ié căte unu picu de aventu, acăstă a fostu numai pro forma, intr'adeveru insa de atunci se incepui pasii retrogradi ai si, si adeca din cauza presiunei ce acestui d. place a exerciā a supr'a membrilor, prin autoritatea sa profesorale si caracterulu seu veeminte; dorere, că dsa ambele si-le afirma cu abilitate totu in cele ce pregatesc decadint'a si inapoiarea societății! De cumva dlu prof. priu ambele ar constringe pe tenerime la ordine, la activitate si la tienerea in evidintia a averei societății, precum si la nisuintia de a sporii acea avere, nu am avé nimic'a in contra, ba inca i-am binecuvantă nobilele passiuni; dar candu vedemus usandu-le pentru a sustine neregularitatea si pentru a grassă, specialu cu avereia societatei, trebue să perdemu tota răbdarea si increderea si să ne indignăm pana in intrulu susfletului nostru. Să ne convinga faptale.

De candu e conduceatoriu dlu *Rosiu*, de patru ani de dile adeca, nici una data nu s'a facutu socotă despre cass'a societatei, asiā in cătu din protocolul siedintelor ar trebui să ordea cineva, cumca societatea n'are si nici n'a avutu candu va vr'unu crucei, ma nici nu are de a face ou bani; traiesc totu numai curat din spiritu, — pre candu adeverulu e, că ea trebuie să aiba una suma de bani, de stulu de frumosă, ce credu că nici domnii mai mari ai ei n'o vor negă.

Pre langa tass'a de 1 fl. pe anu de la fiecare membru, — numerulu membrilor solvitori in totu anulu e peste 60, plus 8—10 mai miseri dispensati, — s'a datu căte-va petreceri si baluri in tolosulu societății, cu cari ocașuni, mai alesu in anii primi, au incursu sume frumosă, ca venitul curat, despre ce-si vor aduce si mai bine a minte dnii oficianti ai societății din anii respectivi, cari toti traiesc; era in anulu scolaru trecutu, episcopul de Oradea-mare a binevoitul a donă societății 50 fl. Ei bine, unde-su acestei bani?! Acăstă dlu conduceatoriu, carele prin volnicia s'a facutu si cassariu nefindu alesu de atare, — nu veni să spuna nici o data, nici să publice unde-va!

Dlu conduceatoriu in anulu curint, interpelat de notariulu siedintelor pentru a dă ratiochinu despre cassa, a respunsu că — da, va face, si totusi a aflatu de mai bine a nu veni la siedintă, de cătu a-si implini promisiunea si resp. detorint'a! Nu pricepemu, marturisim că nu pricepemu acăstă portare, — n'o pricepemu, căci nu voim a crede reu despre Dsa!

Ni-ar fi fostu o mare consolatiune, decă vedeau că se totu adauge si sporesc numerulu cărlor in biblioteca; dar — dieu, nici in acăstă privintia nu afarami nici o manga-riare. Bibliotec'a e totu in statulu primitiv de la inceputu; cărlile romane lipsesc, cele mai bune — mai cu totul si căte sunt atâtă cele romane, cătu cele straine, sunt mai tôte — asiā dicendu donate — său de unii dnii binesentitori, său de membrii societatei. Catra acestu reu se mai adauge, că in pastrarea si supraveghierea celor ce sunt in biblioteca, dlu conduceatoriu, nu scim din ce scopu, astă placerea de a susține o abnormalitate infrișoasă. In totu anulu se alege bibliotecariu, si totusi nime nu scie, căte cărlile primesc si căte lasa după sine la finea anului? Si de aci cauza, că poti vedea

cărti cu stampilul societății in posesiunea unor oameni privati! Insusi bibliotecarii din anulu trecutu a marturisit, că ar fi putut instrâna cărti din biblioteca foră a scă cineva, decă l'ar fi lasat sentiulu seu de onore.

In anulu curint totu la provocarea noti-riului siedintelor, s'a alesu una comisiunea ca să aduca in ordine cărlile din biblioteca si despre starea loru să reporteze societatei; insolu conduceatoriu imbiandu-se de membru in comisiune, a *impedecat lucrul* si nu s'a facutu nimica, de să mai adeseori a fostu intrebată comisiunea despre resultatu, ba mai tarziu, după ce trăb'a mai alesu cu cass'a, a devinutu cunoscuta si afara de societate, si special minte după ce lucrul a trecutu si in „*Gur'a Satului*“ in vr'o doi numeri, tenerii initiatori a trebuitu să rabde infruntarile cele mai aspre si brutal, pana si amenintările cu inactiunare ce pe nisice criminalisti! Mai pe urma a mers acestu lucru pana la scaderea notei de moralitate; si de aci cauza că tenerii nostri trebuiau de alta parte decă vomu consideră deplorabil'a sa jocă rolul de servili, să se invetea a servili, stări a bisericei noastre, — vomu astă, că acă a mameleci, decă vor ca să fia bine!

Domnul conduceatoriu ar face mai bine, tiene de a imprumută pe la privati si a face decă ar corege reulu, de cătu ca prin amenintări să se trădesca a-lu mască, a-lu ascunde; — că cu uniculu venitul ce 'lu are biserica noastră, căci el: totu va esti la lumina, si cu cătu mai abia potemu implini reparaturele si celelalte tardiu, cu atât'a mai reu, pentru că coregarea lipse ale ei. Despre adeverulu acestă se poate

Nu potu să nu aminti, că la intrebarea notariului despre bani, dlu conduceatoriu a respunsu simplu si cam siovindu, că tacsele incassate de la membri din anu in anu, s'a spesatu! Fără usioru respunsu, numai e cam cu greu de credutu; pentru că lipsescu argumentele valibili si noi neavandu din ce ne convinge, nepricpendu pe ce s'ar fi spesatu atâtă bani, avendu societatea norocirea d'a primi diuarele tôte gratis, nu-lu potemu acceptă foră multa, multa resverba. Decă dsa i-a placutu a se obtrude de cassariu, pentru ce nu s'a ingrigitudo a-si face regulatu săm'a despre perceptiuni si despre erogatiuni, atunci nu ar fi datu indemnus de banule!

Metodulu dsa de a incasă banii, e forte batatoriu la ochi. Peste totu anulu nu se face amintire de ei pana la fine, candu stă la usia essamenulu din studiulu din urma; atunci apoi nu se admittu tenerii la essamenu, pana ce nu refuiesc tacă detoria, si asiā se face oficiu de vama in ambitulu gimnasiului! Dlu conduceatoriu primește banii; — căci, si cum si unde se asiédia? — acăstă numai dsa scie!

Dupa metodulu, inceputu cam cu greu in anulu curint, de a se solvi adeca tacă in fiecare luna, s'a incassatu pana in maiu 25 fl. din cari spesandu-se 8, a remas 17 fl. De unde se vede că venitele intrebu spesele. — Am si vedutu chiar, decă se tieneu siedintele pana in finea anului. Nu scim in se, ce pote fi cauza, că din maiu incepndu, dlu conduceatoriu a pusu carulu in pietri, si n'a mai venit să tienem siedintă! Au mersu comissiuni peste comisiuni ca să-lu ohiam, ca să potemu tieni siedintă publica; dsa insa n'a voit uici de cătu. Ressmulu d. presedinte din intemplant jacea de friguri si asia tôte nisuint'a de vr'o patru septembri a tenerilor, a remas in dar; siedintia publica nu s'a tienutu!

Nainte de a incheia, rogămu pre dlu conduceatoriu *Rosiu*, să binevoiescă a parasi tein'a si nepasarea, si a ni spune: unde, căti sunt, si cum se manipulera banii societății? pentru că, precum am disu, acăstă date de săma, si inca in publicu, o pretindu si domnii contributori, dar — o pretinde cu vóce nalta — védia si onorea starei sale. —

8.

Caransebesiu, in iuliu 1872.

(Respusu la insinuatiuna foră temei.)

Multu stimate dle Redactoru! In nrulu 53 alu „*Albinei*“ unu corespondinte anonimu, indemnătu negresitu de unele informatiuni sinistre ce si le-a culesu — Ddieu scie de unde, aruncă invectivele cele mai grele a supr'a intregei epitropii parochiale din Caransebesiu. — De sine se intielege că epitropi'a din locu, ca o corporatiune, carei statutulu organicu i-a increditatu manipularea averei bisericei noastre, a trebuitu să se semta atacata in semtiemintele ei de onore, prin urmare demnitatea ei nu-i permite a suferi de a supr'a capului seu astfelui de calumnii nedemne. Observămu in se din capulu locului, că decă corespondintele tieranu nu s'ar fi ascunsu după spatele anonimității, atunci am si sciutu ce să facem si v'am si scapatu celu pucinu pe Dvōstra de necomoditatea ce vi-o potemu cauza cu acestu respnsu.

Deci, considerandu că tieranu cu povestă este nebotezatu, adeca anonimu său foră nume, considerandu că suntemu atacati într-unu diuariu — celu mai latit, apelăm la imparitalitatea DVōstre, dle Redactore, si rogămu cu totu respectul, a dă locu in „*Albina*“ urmatörilor reflesuni:

1. Ven. Consistoriu dicesanu inca in a 1866 prin ordinatiunea sa dd. 21 iuliu nr. 1047, observandu unele neesactităti in manipularea averilor bisericesc peste totu, a dispusu si ordinatul ca chiar nici dd. protopresbiteri, cari au detorint'a d'a priveighiă peste averile bisericesc, să nu pote dispune de suma peste 20 fl. v. a. foră intrevenirea veneratui aceluia-si; er epitropie parochiala totu pe bas'a acelei ordinatiuni consistoriale nu potu dispune de sume peste 10 fl. — Resulta din aceste dispusetiumi, că epitropie din Caransebesiu i-a fostu imposibila speculatiunea cu carea o gratifica acelu corespondinte in „*Albina*.“

Domnul conduceatoriu ar face mai bine, tiene de a imprumută pe la privati si a face decă ar corege reulu, de cătu ca prin amenintări daraveri pe cont'a ei, ei din contra vom astăti si se trădesca a-lu mască, a-lu ascunde; — că cu uniculu venitul ce 'lu are biserica noastră, căci el: totu va esti la lumina, si cu cătu mai abia potemu implini reparaturele si celelalte tardiu, cu atât'a mai reu, pentru că coregarea lipse ale ei. Despre adeverulu acestă se poate

convinge ori cine, ba provocămu pe tieranulu denunciatoriu, să se ostenescă pana la faci'a ocului, si suntemu siguri că decă are ideia de droptu, se va convinge cum ca pentru reparaturele de curendu intreprinse — lips'a speselor o suplinesc epitropulu primariu din banii ei proprii!

Decă asia dă din avereia bisericei nu se potu implini nici chiar trebuințile ei de tôte lilele, evident că, nu ni ramane niciun de

peculatiune chiar si decă am avé sufletul d'a ace atare! Pre langa acestea, toti Caransebesienii ne cunosc si sciu pré bine, că — nu noi

intemtu, cari să simu ajunsu a despoiă santă biserica! Multumita ceriului — n'am ajunsu a acea trista stare, incătu să imprumutămu —

u de la s. biserica dar' nici de la privati. Tie-

emu multu la reputatiunea publică, de carea ururi ne-am bucurat.

Si asiā, ca oameni de onore si conscientiosi,

moralminte ne sentim constrinși, a pro-

țata cu tôte forța spiritului nostru contra ne-

dințelor insinuatiuni, incătu acela ne pri-

veu pre noi, si declarămu cu tôte resolutiu-

ri, că pana candu corespondintele nu va do-

bi cu date autentice fapt'a cu care ne inculpa-

pri atunci ilu consideram de unu calum-

nitoriu.

Cu acestea intrămu in partea a 2. a denun-

ciiei tieranului nostru, si i observămu urma-

toarele:

In diu'a candu s'a publicat rescriptul ministerialu, prin care comun'a noastră stabala sejdica la demnitatea de orasini liberu, casele ntre au fostu intrumsetiate numai cu stindardul naționalu, priu urmare si in respectul astă ne-a facutu nedreptate tieranulu de la Tisztit.

In fine eu primulu subscrisu alu acestei ratificări, rogu pe acelu tieranu, ca, dandu-i ocazie, să me cercetdesi spre a-i poté dă informatiunile necesari, asigurandu-lu totu de data că voi evită ori ce vatamare. —

Epitrop'af parochiala gr. or. a bis-
ricei din Caransebesiu:
Jane Petia, m. p. Pavelu Bonna, m. p.
Achimu Serbu, m. p.

de pre malulu Muresului de diosu,
cottulu Cianadului, in iuliu.

(Rectificare si deslucre.) Cetindu articolu din „*Albina*“ nrul 45, datat din Sietinu, ierale tratidia cauza electorală din cerculu Nadlacului, multu am meditatu că ce să fia leverat'a tendintia a corespondintelui y, si dorore, a trebuitu să afu că si dlu y, oră ulti altii, n'a fostu inspirat de adeveru candu scrisu. — Dreptu rectificare deci si pentru intențarea on. publicu romanu fia mi permisul reflectă urmatörile.

Inteligint'a romana din cerculu Nadlacui inca de timpuriu, de locu după incheiană a dietei, s'a nisuitu a aperă si validitate interese românilor din acestu cercu, dar magiarii nici ne intrecoara, căci ei inca nainte de incheierea dietei au inceputu a se sfatui si a-si anca mregi'a după o mare parte din intelectua năsra si care parte, egoista cum este, si ingagiata parte ungurilor oposiționali, pte celor deákistii; amendoue aceste partide

avându candidatiu loru proprii. Totusi se afac unii de ai nostri resoluti, cari să dechiare ambelor partide, cumca romanii nu vor să alge decătu numai pe *unu romanu de oponiție națională*. Romanii — firesc contau multu la loialitatea ungurilor oposiționali, si că deocea acestia ii vor sprinși contra deákistilor. Magiarul ina remane magiaru, romanul in veci necreditiosu! Opozitualii magarii ni spuneau verde 'n facia, că in casu daca romanii vor păsi cu candidatul naționalu, ei sunt mai gata a tine cu deákistii, decătu cu romanii.

In facia acestor dechiaratiuni, romanii s'a intrunitu într'o conferintă, tenuța in aprilie, la Nadlacu, in carea după multe si infocate discusiuni au pusu de candidatul pre dlu advocalu V. ina sub conditiunea expresa, daca va primi program'a ce se va statori in adunătia din Aradu. Tienendu ina socotă si de pu-setiunea nostra locală, am adausu catra aceasta conditiune că — *diferindu de cetera ablegati romani naționali, densulu să recunoscă art. XII.* din 1867. 1)

Aceste conditiuni, respective programe, dlu G. Venteru le-a primitu. Dar apoi ce să vedil In conferintă din Aradu, in carea a fostu reprezentati Cianadulu, Sietinulu si Nadlaculu, ca unu cuventu toti aceia cari aderau la *santă nouă* cauza, a absentatuna Teodoru Popoviciu si unu Georgiu Sierbanu; celu d'antai cu devisa, că elu mai bucurosu voiesc pre o diuometate pocalu de vinu pe Szontagh, candidatul oposiționalilor magarii, decătu pre Venteru; era estu din urma se espeptoră, cumca elu scie că portarea nouă nu este intelectua si nu va duce la scopu. Comitetul ina, alesu de conferintă, n'a luat să d'astea, ci s'odelu missiunei sale, staruia a cascigă pre frati slavi pentru cauza nouă. Intr'aceea s'osinu comitele supremu in Nadlacu, i-am desfașurat program'a nouă, spunendu-i tôte tentantele năsture, si se parea a fi multa similitudine cu candidatul nouă, de ore ce indată dispuse esmiterea a trei individi la dlu Venteru. Unii de ai nostri ina incepura a vesti urbi et orbis: că Venteru nu e bunu, si inca tenetu si „unitu“; si că ar fi mai bine a candida pre dlu *Ioanescu* sau pre dlu *Marienescu*. Intielegendu dlu Venteru de aceasta impărechiare, a declarat comisiunei de trei ce venise la elu, că nu primește candidatul' aici intr'unu chip.

Intr'aceea „*Muți celu betranu*“ (??! Red.) a conchiamatul o nouă conferintă in Nadlacu la carea sa infacișeau tôte cetera tienerește. Acestă presedintele conferintei cu o frumosă elocință spuse poporului adunatul cumca „dnii ce au tienutu prim'a conferintă, n'au lucrat bine! Trebuie să se alge una comisiune carea in numeroase adunantie se ofera dlu *Babesiu* candidatul' a. Reportul acelei comisiuni nici astănu nu este cunoscutu. Partisanii conchisulni din prim'a conferintă venira apoi in mare perplessitate; discordia se sporă si parola era: Venteru nu e bunu, pentru că e unitu! era *Babesiu* tocmai pentru aceea e bunu, pentru că e mare neunitu!)

In astfel de impregiuri si dispusetiuni a spiritelor, cine mai potea să aiba speranță de reesiște candidatului naționalu? Indignația casii temere era generală, că in cerculu Nadlacului va să se espuna cadereli acea persoană carea este atâtă de amata si estimata poporului nostru, si mai vertosu se indignau partizanii conferintei prime, ba si alții, pentru că nu sciau, daca dlu Babesiu va primi candidatul' aici nu. Dreptu aceea intielegint'a si-a pusu manile in sinu, căci multe poporului era sedusa parte pentru candidatul magiarilor oposiționali, parte si mai vertosu pentru deákistulu Dedinsky, si asia dlu Babesiu, lips

